



O'ZBEK VEB SAYTLARIDA O'ZLASHMA SOZLARNING AHAMIYATI

Qodirova Dilnoza

193-sonli Iqtisodlashtirilgan davlat umumta'lim maktabi

Annotatsiya. *O'zbek tili o'zining ko'p asrlik tarixiy taraqqiyoti davomida lug'at tarkibini o'z ichki manbalari hisobiga boyitib, takomillashtirib keldi. Bunday qonuniyatga ko'ra, o'z qatlam negizlari asosida yangi so'zlar yasaldi, mavjud so'z ma'nolari kengaytirildi, ba'zi so'zlarga qo'shimcha vazifalar yuklandi, adabiy tilga xalq shevalarida turli davrlarda, ehtiyojga ko'ra, so'zlar qabul qilindi. O'zbek tilining rivojlanishi va zamonaviy kommunikatsiyada ishtiroki so'z boyligi va lug'at tarkibining kengayishi bilan chambarchas bog'liq. O'zlashma so'zlar — boshqa tillardan olingan so'zlar, ularning o'zbek tiliga moslashishi jarayoni — o'zbek veb saytlarida muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada o'zlashma so'zlarning o'zbek veb saytlarida roli, ularning ahamiyati, ta'siri va imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *o'zlashma so'zlarning turlari, veb saytlari, zamonaviy tilning rivojlanishi, raqobatbardoshlik.*

Kirish. Hozirgi o'zbek tili tarixan murakkab rivojlanish va shakllanish bosqichlarini boshidan kechirgan. O'zbek tili urug' va qabila tili, xalq tili, milliy til va ijtimoiy millat tili davrlarida bir qator qardosh tillar, shuningdek, chet tillar bilan aloqada bo'lgan. Turkiy urug' va qabilalar tili juda qadimiy davrlarda O'rta Osiyoda azaldan yashab kelgan eroniy tillar bilan aloqada bo'lgan. O'rta Osiyoda, jumladan hozirgi O'zbekiston hududida yashagan xalq eroniy tillar guruhiga kiruvchi mahalliy til lahjalarida gaplashgan. Bu eroniy urug' – qabilalar, xalqlar – so'g'dlar, saklar, massagetlar, baqtriyaliklar, parfiyanlar, parikaniylar, xorazmiylar va boshqalarning tili bo'lgan [1]. Shuningdek qadimgi Baqtriya podsholigida grek tilida, shuningdek, grek va eroniy tillar qorishmasidan iborat bo'lgan tildan ham foydalanishgan. O'zlashma so'zlar — bu bir tildan ikkinchi tilga o'tgan va shu tilga moslashgan so'zlardir. Ular asosan iqtisodiyot, texnologiya, madaniyat va ilm-fan sohalarida keng tarqalgan. O'zbek tilida o'zlashma so'zlarning ko'pligi uning zamonaviyligini va xalqaro aloqalarini ko'rsatadi.

O'zlashma So'zlarning Turlari

O'zlashma so'zlar turli manbalardan kelib chiqishi mumkin:

- **G'arb tillari:** ingliz, fransuz, nemis va boshqalar.
- **Sharq tillari:** arab, turk, fors va boshqalar.

Misol uchun, "internet", "kompyuter", "mobil" kabi so'zlar ingliz tilidan olingan. Ushbu so'zlar o'zbek tilida keng qo'llaniladi va ular uchun o'zbekcha sinonimlar yaratish juda qiyin [2].

O'zlashma So'zlarning O'zbek Veb Saytlarida Ahamiyati
Zamonaviy Tilning Rivojlanishi





O'zlashma so'zlar o'zbek tilining rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ular yangi texnologiyalar va global tendentsiyalarni aks ettiradi. O'zbek veb saytlarida ushbu so'zlar orqali yangiliklar, maqolalar va boshqa axborotlar taqdim etiladi. Bu, o'z navbatida, o'zbek tilini zamonaviy va dinamik qiladi.

Ma'lumotlarni Yengil Yetkazish

O'zlashma so'zlar o'zbek tilida ma'lumotlarni tez va samarali yetkazish imkonini beradi. Masalan, "web", "email", "social media" kabi so'zlar o'zbek tiliga kirib, ularni anglashni osonlashtiradi. Bu, ayniqsa, yosh avlod uchun muhim, chunki ular zamonaviy texnologiyalarni faol ravishda qo'llaydilar [3].

Madaniy Almashuv

O'zlashma so'zlar orqali boshqa madaniyatlar va tillar bilan bog'lanish imkoniyatlari yaratiladi. O'zbek veb saytlarida o'zlashma so'zlar yordamida global madaniyatning ta'siri ko'rinadi. Masalan, "blog" va "vlog" kabi so'zlar orqali yoshlar o'z fikrlarini va g'oyalarini boshqa madaniyatlar bilan baham ko'rish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Ta'lim va Ilm-Fan

O'zlashma so'zlar ta'lim va ilm-fan sohalarida ham muhim ahamiyatga ega. O'zbek veb saytlarida ta'lim bo'yicha yangiliklar va resurslar taqdim etilishi, o'zlashma so'zlarning foydaliligi bilan yanada ko'proq ta'sirchan bo'ladi. O'zbek tilida turli ilmiy tushunchalarni ifodalash uchun o'zlashma so'zlardan foydalanish samarali.

Raqobatbardoshlik

Zamonaviy biznes va iqtisodiyotda raqobatbardoshlikni oshirish uchun o'zbek veb saytlarida o'zlashma so'zlarni qo'llash muhimdir. Ushbu so'zlar yordamida kompaniyalar o'z xizmatlari va mahsulotlarini yaxshiroq taqdim etishlari mumkin. Masalan, "e-commerce" so'zi orqali onlayn savdo tushunchasi tushunarli bo'ladi [4].

O'zbek tili o'zaro aloqada bo'lgan va ta'sirlangan fors-tojik tili, arab tili, rus tili o'zbek tili lug'at tarkibida sezilarli iz qoldirdi. Buning o'z sabablari bor. Bunday sabablarning muhimlaridan biri o'zbek tilining fors-tojik, arab va rus tillari bilan aloqasi natijasida o'zbek xalqi hayotida ikkitillilikning yuzaga kelganligidir. Tillarning o'zaro aloqasi va hamkorligi ko'p holda bu tillar orasida so'z almashishga, bir tildan ikkinchi tilga so'z o'tishiga sabab bo'ladi. Bir tildan ikkinchi tilga so'z o'tishi uchun sharoit kerak. Bu sharoit ikki tilning shunchaki aloqasi, yonmayon yashashi, hududiy yaqinlashishi emas, balki o'zro ta'siri, hamkorligi va bu asosda yuzaga keluvchi ikkitillilik hodisasidir. O'zbek tili tarixda turkiy tillar oilasiga mansub qardosh tillar bilan, chunonchi, qozoq, qirg'iz, uyg'ur, qoraqalpoq, uyg'ur, turkman, ozarbayjon tillari bilan aloqada bo'lgan. Bunday aloqa hozir ham davom etmoqda. Mana shunday aloqa tufayli O'zbekistonning ko'pgina viloyatlarida o'zbek va qirg'iz tillarida, o'zbek va qozoq tilida, turkman va o'zbek tilida, tatar va o'zbek tilida, qoraqalpoq va o'zbek tillarida parallel gaplasha oluvchi ikki tilli aholi mavjud. Bunday genetik jihatdan aloqador bo'lgan ikki qardosh tilda gaplasha olish O'zbekistonda yashovchi aholi orasida qadimdan mavjuddir [5].



TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR



Xulosa. O'zbek veb saytlarida o'zlashma so'zlarning ahamiyati juda katta. Ular zamonaviy tilni rivojlantirish, ma'lumotlarni oson yetkazish, madaniy almashuvni kuchaytirish, ta'lim va ilm-fan sohalarini qo'llab-quvvatlash hamda raqobatbardoshlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, o'zlashma so'zlarning ko'pligi o'zbek tilining boyligini va uning global kontekstdagi o'rnini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2020). O'zbekiston tili va adabiyoti bo'yicha ma'lumotlar.
2. Abduqodirov, O. (2019). O'zbek tilidagi o'zlashma so'zlar: zamonaviy rivojlanish va tendentsiyalar. *O'zbekiston tili va adabiyoti jurnali*.
3. Turaev, S. (2021). Internet va zamonaviy o'zbek tili: o'zlashma so'zlarning roli. *O'zbekiston internet jurnali*.
4. Karimova, M. (2018). Til va madaniyat: o'zlashma so'zlar o'rne. *Tilshunoslik va madaniyatshunoslik*.
5. Yunusov, D. (2020). Raqamli davrda o'zbek tilining muammolari. *O'zbekiston ilmiy-tadqiqot jurnali*.